

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2005-2006

7 DÉCEMBRE 2005

Proposition de loi modifiant l'article 8bis de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, en vue de réduire le délai de confirmation d'un handicap

(Déposée par Mme Stéphanie Anseeuw et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

1. Introduction

Les personnes qui souhaitent obtenir des autorités une confirmation officielle de leur handicap doivent s'adresser au Service fédéral des personnes handicapées.

Les allocations des pouvoirs publics ne sont accordées que sur la base d'une demande. Le Service fédéral des personnes handicapées contrôle les demandes et délivre les attestations d'invalidité. Celles-ci permettent à l'intéressé d'obtenir une allocation et une carte de stationnement spéciale.

Le délai maximum de traitement des demandes, fixé par l'arrêté royal du 22 mai 2003 relatif à la procédure concernant le traitement des dossiers en matière d'allocations aux personnes handicapées, est de huit mois. Le dépassement de ce délai donne lieu de plein droit au paiement d'intérêts de retard.

Pour les intéressés, ces documents sont indispensables pour obtenir une allocation ou demander les cartes spéciales de stationnement.

Le fonctionnement de ce service était autrefois une source d'irritation. En 2002, une personne handicapée

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2005-2006

7 DECEMBER 2005

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 8bis van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, om de wachttijd voor de vaststelling van een handicap in te korten

(Ingediend door mevrouw Stéphanie Anseeuw c.s.)

TOELICHTING

1. Inleiding

Mensen die hun handicap officieel door de overheid willen laten vaststellen, dienen zich te richten tot de Federale Dienst voor personen met een handicap.

De tegemoetkomingen vanwege de overheid worden enkel toegekend op aanvraag. De Federale Dienst voor personen met een handicap controleert de aanvragen en verleent de invaliditeitsattesten. Daarmee kan de betrokkene een uitkering of een speciale parkeerkaart krijgen.

De maximale termijn voor het afhandelen van de aanvragen, bepaald in het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende de procedure voor de behandeling van de dossiers inzake tegemoetkomingen aan personen met een handicap, is acht maanden. Het overschrijden van die termijn brengt van rechtswege verwijntresten op.

Voor de betrokkene zijn de documenten levensnoodzakelijk. Enkel met die documenten kan de betrokkene een uitkering krijgen of de speciale parkeerkaarten aanvragen.

De werking van de Federale Dienst was in het verleden een bron van ergernis. Zo diende een

devait patienter en moyenne 11,4 mois pour obtenir une réponse. En 2003, ce délai atteignait même 12,4 mois.

Grâce à la modernisation du fonctionnement et à la mise en place d'un centre d'appel, le délai d'attente a été ramené à 7,9 mois en 2004. Il a même encore pu être réduit en 2005. Il est actuellement en moyenne de sept mois. En deux ans, le délai de traitement a ainsi été réduit de 4,5 mois.

C'est une bonne nouvelle tant pour les personnes handicapées que pour le budget. En effet, un travail plus efficace a pour effet de diminuer le montant des intérêts de retard, ce qui, en 2004, a permis d'économiser quelque 25 millions d'euros.

Actuellement, 253 000 personnes — soit un Belge sur quarante — a droit à une allocation fédérale de handicapé.

2. Comment la procédure de demande de confirmation officielle d'un handicap se déroule-t-elle ?

La législation relative aux allocations aux personnes handicapées dont le revenu est limité, constitue une matière complexe.

Le formulaire de demande varie selon que l'intéressé a moins de 65 ans ou plus :

— l'intéressé de moins de 65 ans introduit une demande d'allocation de remplacement de revenus (= ARR) et d'allocation d'intégration (= AI);

— l'intéressé de plus de 65 ans introduit une demande d'allocation pour l'aide aux personnes âgées (= APA).

Le citoyen adresse d'abord un formulaire de demande à son administration communale. Ce formulaire doit être complété et accompagné des documents requis (carte d'identité; procuration du demandeur si celui-ci ne se présente pas en personne; si le demandeur est administrateur, il doit présenter un document attestant de cette qualité; numéro de compte du demandeur). Le formulaire de demande et les documents joints par le demandeur sont envoyés au service de l'administration fédérale (Service public fédéral Sécurité sociale, direction d'administration des prestations aux personnes handicapées, rue de la Vierge noire 3c, 1000 Bruxelles).

Pour pouvoir bénéficier d'une allocation aux personnes handicapées, il faut qu'un manque ou une diminution d'autonomie ait été constaté.

gehandicapte in 2002 gemiddeld 11,4 maanden te wachten op een antwoord. In 2003 was dat zelfs 12,4 maanden.

Door de modernisering van de werking en de uitbouw van een call center werd de wachttijd in 2004 teruggedrongen tot 7,9 maanden. Ook in 2005 bleek dat de wachttijd verder kon worden teruggebracht. Vandaag bedraagt hij nog gemiddeld zeven maanden. Op twee jaar tijd werd zo een winst in de afhandelingstermijn van 4,5 maanden gerealiseerd.

Dat is goed nieuws zowel voor de gehandicapten als voor de begroting. Immers, door efficiënter te werken moeten er minder verwijlintersten worden betaald. Dat leverde in 2004 een besparing op van ruim 25 miljoen euro.

Ondertussen hebben in België 253 000 mensen — één Belg op veertig — recht op een federale tegemoetkoming voor gehandicapten.

2. Hoe verloopt de procedure voor de aanvraag tot officiële vaststelling van een handicap ?

De wetgeving inzake de tegemoetkoming voor de personen met een handicap van wie het inkomen beperkt is, is een ingewikkelde materie.

Het aanvraagformulier verschilt naargelang dat men jonger of ouder dan 65 jaar is :

— wie jonger dan 65 jaar is, dient een aanvraag in voor een inkomensvervangende tegemoetkoming (= IVT) en een integratietegemoetkoming (= IT);

— wie ouder dan 65 jaar is, dient een aanvraag in voor de tegemoetkoming hulp aan bejaarden (= THAB).

De burger wendt zich in de eerste plaats met een aanvraagformulier tot de gemeente. Dat formulier moet worden ingevuld en vergezeld gaan van de nodige documenten (identiteitskaart; volmacht als de aanvrager niet zelf komt; indien de aanvrager bewindvoerder is, moet daarvan een bewijs worden meegebracht; rekeningnummer van de aanvrager). Het aanvraagformulier en de door de aanvrager toegevoegde documenten worden verzonden naar de dienst van de federale administratie (federale overheidsdienst Sociale Zekerheid, bestuursdirectie van de Uitkeringen aan personen met een handicap, Zwarte Lievevroustraat 3c, 1000 Brussel).

Om de tegemoetkoming voor personen met een handicap te kunnen genieten moet een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid vastgesteld zijn.

Commence alors une véritable bataille bureaucratique :

a) formulaires médicaux :

— formulaire 3 + formulaire 4 : à remplir par le médecin traitant ou un spécialiste;

— formulaire 5 : certificat d'examen oculaire (à remplir par un médecin ophtalmologue);

— formulaire 6 : certificat d'examen auditif (à remplir par un médecin ORL);

b) formulaires administratifs (à remplir soi-même et à signer) :

— formulaire 1;

— formule 100 : questionnaire allocation de remplacement de revenus — allocation d'intégration;

— formule 100 A;

— formule 101 : questionnaire allocation pour l'aide aux personnes âgées;

— formule 101 A;

— formule 102 : attestation de séjour;

— formule 103 : attestation salariale du demandeur;

— formule 104 : attestation salariale de la personne avec laquelle le demandeur forme un ménage;

— formule 105 : attestation de revenu de remplacement du demandeur;

— formule 106 : attestation de revenu de remplacement de la personne avec laquelle le demandeur forme un ménage;

— procuration

L'administration fédérale recueille elle-même les renseignements manquants auprès du demandeur d'une allocation. Le délai de traitement moyen est actuellement de sept mois.

3. Le délai légal

Aux termes de l'article 13, § 1er, de l'arrêté royal du 22 mai 2003 relatif à la procédure concernant le traitement des dossiers en matière d'allocations aux personnes handicapées, le délai entre la date de réception de la demande ou la date de notification du fait qui donne lieu à la révision d'office et le premier jour du mois au cours duquel le paiement de la première mensualité de l'allocation est effectué, ne peut dépasser huit mois.

Dan vangt een ware papierslag aan :

a) medische formulieren :

— formulier 3 + formulier 4 : in te vullen door huisarts of specialist;

— formulier 5 : getuigschrift van gezichtsonderzoek (in te vullen door oogarts);

— formulier 6 : getuigschrift van gehooronderzoek (in te vullen door oorarts);

b) administratieve formulieren (zelf in te vullen en te ondertekenen) :

— formulier 1;

— formulier 100 : vragenlijst inkomensvervangende tegemoetkoming — integratietegemoetkoming;

— formulier 100 A;

— formulier 101 : vragenlijst tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden;

— formulier 101 A;

— formulier 102 : getuigschrift van verblijf;

— formulier 103 : loonbewijs van de aanvrager;

— formulier 104 : loonbewijs van de persoon waarmee de aanvrager een huishouden vormt;

— formulier 105 : bewijs van vervangingsinkomen van de aanvrager;

— formulier 106 : bewijs van vervangingsinkomen van de persoon waarmee de aanvrager een huishouden vormt;

— volmacht.

De federale administratie vraagt zelf de uitblijvende inlichtingen op bij de aanvrager van een tegemoetkoming. De gemiddelde afhandelingstermijn bedraagt heden nog zeven maanden.

3. De wettelijke termijn

Krachtens artikel 13, § 1, van het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende de procedure voor de behandeling van de dossiers inzake tegemoetkomingen aan personen met een handicap, mag de termijn tussen de datum van ontvangst van de aanvraag of de datum van de kennisname van het feit dat aanleiding geeft tot een ambtshalve onderzoek en de eerste dag van de maand waarin de betaling van de eerste maandelijkse termijn van de tegemoetkoming wordt verricht, niet langer zijn dan acht maanden.

La première mensualité est versée aux alentours du vingt-cinquième jour du mois qui suit celui de la notification de la décision.

4. La lenteur de la procédure d'octroi de l'allocation : une réforme s'impose

Les personnes handicapées, qui ne disposent bien souvent d'aucun autre moyen d'existence, doivent patienter de longs mois avant d'obtenir leur allocation d'intégration, leur allocation de remplacement de revenus ou leur allocation pour l'aide aux personnes âgées.

Le laps de temps séparant l'introduction de la demande de la notification de la décision est beaucoup trop long. Il est dès lors nécessaire d'écourter le délai en question (1). Cette question préoccupe d'ailleurs la doctrine depuis 1989 déjà !

Le problème est parfois résolu par l'octroi d'une aide du CPAS. Celui-ci peut accorder une aide financière sous la forme d'une avance à valoir sur une allocation de sécurité sociale aux personnes qui ont introduit une demande d'allocation d'intégration ou d'allocation pour l'aide aux personnes âgées, et qui ne l'ont pas encore obtenue. Un droit de subrogation est alors conféré au service payeur. L'intervention du CPAS peut ainsi, dans certains cas, apporter un soulagement.

Les auteurs estiment que les autorités doivent pouvoir décider plus rapidement si une demande de reconnaissance d'un handicap doit être accueillie ou non. Au cours des deux années écoulées, le Service fédéral des personnes handicapées a consenti un effort particulier. Le délai d'attente moyen a été réduit de plus de quatre mois en deux ans grâce à un effort de gestion et à la réalisation d'un investissement en vue de moderniser l'appareillage et par la création d'un centre d'appel.

La présente proposition tend à réduire progressivement le délai légal maximum. Comme on l'a indiqué plus haut, celui-ci est actuellement de huit mois. La présente proposition prévoit de le réduire d'un mois chaque année afin qu'il ne soit plus que de cinq mois à partir de 2008.

La réduction du délai d'attente est un signe de bonne gestion. Les personnes confrontées à une invalidité perdent souvent leur revenu. Il importe pour ces personnes d'être rapidement fixées par les autorités sur leur statut et sur l'octroi éventuel d'une allocation.

(1) J. Huys, « Wanneer komen de gehandicapten ons tegemoet? Een kritische commentaar bij de nieuwe wetgeving op de tegemoetkomingen voor gehandicapten », *Soc. Kron.* J 1989, 294.

De eerste maandelijkse uitbetaling geschiedt rond de vijftiengste van de maand volgend op de maand van de kennisgeving van de beslissing.

4. De traagheid van de tegemoetkoming : nood aan hervorming

Gehandicapte personen, die vaak niet over andere bestaansmiddelen beschikken, moeten vele maanden wachten op hun integratietegemoetkoming, inkomensvervangende tegemoetkoming of tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.

Het tijdsverloop tussen de aanvraag en de betekening van de beslissing is veel te lang. Vandaar dat het nodig is dat de wachttijd tussen de aanvraag en de beslissing korter wordt (1). Die kwestie werd overigens in de rechtsleer reeds in 1989 aangekaart !

Het probleem wordt soms opgelost door de bijstandsverlening van het OCMW. Dat kan financiële steun verlenen in de vorm van een voorschot op een sociaalzekerheidsuitkering aan personen die een integratietegemoetkoming of een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden hebben aangevraagd, maar nog niet hebben gekregen. Aan de betalende dienst wordt dan een subrogatierecht verleend. De tussenkomst van het OCMW kan aldus in sommige gevallen soelaas brengen.

De indieners menen dat de overheid sneller moet kunnen oordelen of een aanvraag voor de erkenning van een handicap al dan niet wordt goedgekeurd. De jongste twee jaar werd een bijzondere inspanning geleverd door de Federale Dienst voor personen met een handicap. De gemiddelde wachttijd werd in twee jaar tijd met meer dan vier maanden gereduceerd, dankzij goed management en een investering in de modernisering van de apparatuur en de oprichting van een call center.

Dit wetsvoorstel wil de wettelijke maximumtermijn geleidelijk terugdringen. Zoals eerder aangegeven bedraagt die heden acht maanden. Dit wetsvoorstel reduceert die termijn elk jaar met een maand tot hij uiteindelijk vanaf 2008 nog vijf maanden bedraagt.

Het terugdringen van de wachttijd getuigt van goed beheer. Mensen die worden geconfronteerd met een invaliditeit verliezen dikwijls hun inkomen. Voor die mensen is het belangrijk dat zij vanwege de overheid snel duidelijkheid krijgen over hun statuut en de eventuele toekenning van een uitkering.

(1) J. Huys, « Wanneer komen de gehandicapten ons tegemoet? Een kritische commentaar bij de nieuwe wetgeving op de tegemoetkomingen voor gehandicapten », *Soc. Kron.* J 1989, 294.

La reconnaissance rapide par les autorités de la réalité du dommage humain est la première étape indispensable d'une politique d'indemnisation moderne. Il est capital que le citoyen confronté à un handicap sache que les pouvoirs publics ne tarderont pas à prendre une décision claire au sujet du volet financier: en un mot, les personnes handicapées doivent savoir le plus rapidement possible quelle aide elles recevront effectivement des pouvoirs publics pour leur permettre tant bien que mal de s'intégrer et de reconstruire leur vie. Devoir attendre en moyenne plus de sept mois la décision des autorités sur la confirmation d'un handicap est vraiment trop long.

5. Commentaire de l'article proposé

L'article 8bis de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées dispose que le Roi détermine les délais dans lesquels les demandes d'allocations sont examinées. Ces délais ont effectivement été fixés par l'arrêté royal du 22 mai 2003 relatif à la procédure concernant le traitement des dossiers en matière d'allocations aux personnes handicapées. Ce texte prévoit que le délai entre la date de réception de la demande et le premier jour du mois au cours duquel le paiement de la première mensualité de l'allocation est effectué, ne peut dépasser huit mois.

La présente proposition tend à ramener ce délai à cinq mois en 2008, ce qui revient à le réduire d'un mois chaque année. Elle laisse ainsi le temps au service en question et au ministre compétent de procéder aux indispensables investissements informatiques et aux adaptations voulues de la politique de personnel et de gestion. Ces deux dernières années, on a connu une véritable rupture de tendance en matière de délais d'attente de la confirmation d'un handicap. Quoi de plus logique dès lors que le législateur s'inscrive dans la ligne de cette tendance et l'encourage. En incitant implicitement à poursuivre la modernisation du Service fédéral des personnes handicapées, il doit être possible d'atteindre ce délai sans problème.

La disposition légale proposée obligera aussi, si elle est votée, à adapter l'arrêté d'exécution aux nouveaux délais maximums prévus pour le traitement d'une demande.

La qualité d'une société se mesure à l'aune de ce qu'elle offre à ses citoyens les plus vulnérables, et notamment aux moins valides.

Het snelle onderkennen door de overheid van de realiteit van de menselijke schade is de noodzakelijke eerste stap naar een modern schadeloosstellingsbeleid. Het is belangrijk dat de burger die met een handicap wordt geconfronteerd weet dat de overheid snel duidelijkheid brengt omtrent het financiële plaatje; kortom: de gehandicapten moeten op korte termijn weten welke daadwerkelijke steun ze van de overheid zullen krijgen bij hun moeizaam streven naar integratie en het heropbouwen van hun leven. Gemiddeld meer dan zeven maanden wachten op uitsluitel vanwege de overheid over de erkenning van een handicap is echt wel te lang.

5. Toelichting bij het voorgestelde artikel

Artikel 8bis van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap bepaalt dat de Koning de termijn vaststelt binnen dewelke de aanvragen om tegemoetkomingen worden onderzocht. Dat is ook daadwerkelijk gebeurd met het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende de procedure voor de behandeling van de dossiers inzake tegemoetkomingen aan personen met een handicap. Daarin wordt bepaald dat de termijn tussen de datum van ontvangst van de aanvraag en de eerste dag van de maand waarin de betaling van de eerste maandelijkse termijn van de tegemoetkoming wordt verricht, niet langer mag zijn dan acht maanden. Dit wetsvoorstel reduceert die termijn geleidelijk tot 5 maanden in 2008.

De termijn wordt volgens dit voorstel jaarlijks met een maand ingekort. Aldus geeft het de tijd aan de desbetreffende dienst en de bevoegde minister voor de nodige investeringen in informatica en de nodige aanpassingen in het personeelsbeleid en management. De voorbije twee jaar is er daadwerkelijk een trendbreuk geweest wat betreft de wachttijden voor de erkenning van een handicap. Het is dan ook meer dan logisch dat de wetgever volgt en die trend verder aanmoedigt. Door een verdere modernisering van de Federale Dienst voor personen met een handicap impliciet aan te moedigen, moet het mogelijk zijn om die termijn zonder problemen te halen.

Door deze wettelijke bepaling zal het uitvoeringsbesluit eveneens moeten worden aangepast aan de nieuwe maximumtermijnen voor het behandelen van een aanvraag.

De kwaliteit van een samenleving kan afgelezen worden van wat die samenleving haar zwakste medeburgers, waaronder de andersvaliden, aanbiedt.

Stéphanie ANSEEUW.
Annemie VAN de CASTEELE.
Olga ZRIHEN.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 8*bis*, 3°, de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, inséré par la loi du 24 décembre 2002 et remplacé par la loi du 9 juillet 2004, est complété par la disposition suivante :

« , étant entendu qu'ils ne pourront excéder sept mois à partir du 1er janvier 2006, six mois à partir du 1er janvier 2007 et cinq mois à partir du 1er janvier 2008. »

18 octobre 2005.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 8*bis*, 3°, van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, ingevoegd bij de wet van 24 december 2002 en vervangen bij de wet van 9 juli 2004, wordt aangevuld als volgt :

« met dien verstande dat die termijn vanaf 1 januari 2006 niet meer dan zeven maanden mag bedragen, vanaf 1 januari 2007 niet meer dan zes maanden en vanaf 1 januari 2008 niet meer dan vijf maanden. »

18 oktober 2005.

Stéphanie ANSEEUW.
Annemie VAN de CASTEELE.
Olga ZRIHEN.